

РЕЦЕНЗІЯ НА ДОВІДНИК: МЕЛЬНИК П.О., СИНИЦЯ В.Г., МЕЛЬНИК О.П., ТОМКА І.Є. ГРЕКО-ЛАТИНСЬКІ СЛОВОТВІРНІ ЕЛЕМЕНТИ В МЕДИЧНІЙ ТЕРМІНОЛОГІЇ (КОМПЕНДІУМ), ЧЕРНІВЦІ: “МІСТО”, 2018, 199 с.

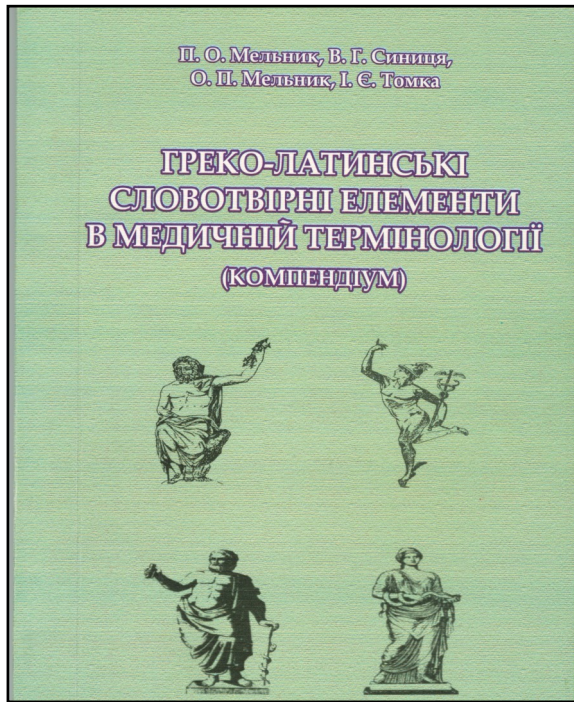
Марія ТЕЛЕКИ,

Вищий державний навчальний заклад України
“Буковинський державний медичний університет”,
Чернівці (Україна), mariateleki@ukr.net

REVIEW OF THE REFERENCE BOOK: MELNYK P.O., SYNYSIA V.G, MELNYK O.P., TOMKA I.E. GREEK-LATIN WORD-BUILDING ELEMENTS IN MEDICAL TERMINOLOGY (COMPENDIUM), CHERNIVTSI, "CITY", 2018, 199 p.

Mariia TELEKY

Higher State Educational Establishment of Ukraine
„Bukovinian State Medical University”, Chernivtsi (Ukraine),
ORCID ID: 0000-0003-4161-4386

Розвиток інформаційного суспільства, в якому інформація і знання генеруються в єдиному інформаційному просторі, вимагає від фахівців галузі медицини постійного удосконалення рівня професійного дискурсу, в основі якого закладене вміння оперування поняттями, доцільне використання термінів, уміння послуговуватись значним обсягом інформації. Створення наприкінці 2018 року довідника «Греко-латинські словотвірні елементи в медичній термінології (Компендіум)» (авторський колектив: Мельник П.О., Синиця В.Г., Мельник О.П., Томка І.Є. – практичні лікарі та викладачі латинської мови з багаторічним досвідом роботи) викликане прагненням компактно викласти наявну інформацію в галузі медицини і допомогти на етапах додипломного навчання та професійної діяльності уникнути помилок при неправильному перекладі словотвірних елементів і латинських термінів укра-

їнською мовою, невдалого застосування омофонічних термінів, однакових за звучанням, але різних за значенням і написанням, механічного поєднання терміноелементів для номінації певного явища чи об'єкта вивчення.

Довідник складається з двох частин: перша містить короткі відомості про основи латинської граматики, друга – найуживаніші греко-латинські словотвірні елементи.

У першій частині автори звертають увагу на систему вокалізму і консонантизму, класичного наголошування латинських слів, оглядово подають частини мови. Доцільним є включення переліку окремих словотворчих засобів: латинських і грецьких префіксів з окресленням їхнього вираження просторових, кількісних та інших ознак, що розкривають дії, процеси, стани, посилення ознаки тощо, як-от: лат. *infra-* під чим-небудь, нижче – *інфраорбітальний* (*infraorbitalis* підочний), *peri-* з усіх боків, навколо, біля – *перикардіоліз* (*pericardiólisis* оперативне втручання, що полягає в усуненні патологічних зрощень серця з навколишніми тканинами); грец. *hypo-* нижче норми; знаходження нижче від чого-небудь – *гіпокінезія* (*hypokinesía* обмеження рухового навантаження, малорухливість), *hemi-* половина, напів- *гемігідроз* (*hemihidrósis* підвищена пітливість на одній половині тіла) та суфіксів, що, приєднуючись до кореня твірної основи, уточнюють чи видозмінюють поняттєвий зміст похідного слова, як-от: *-ismus* означає отруєння або хворобу – *дальтонізм* (*daltonismus* ненормальність зору, що виявляється в нездатності ока відрізнити кольори), *-ома* пухлина – *нефрома* (*nephroma* пухлина нирки). Граматичний матеріал допомагає глибше зрозуміти словотвірні процеси при конструюванні термінів та інтерпретації їхнього поняттєвого значення. Окрім того, за потреби користувач має можливість перевірити морфологічне чи орфографічне відтворення потрібного терміна.

Друга основна частина компендіуму – словотвірні елементи, які розташовані за порядком латинського алфавіту. Матеріал розміщений у формі таблиць, поділений на чотири вертикальні смуги: морфема грецького чи латинського походження, інформація етимологічного

характеру, значення у похідних термінах, приклад українізованих латинських термінів. У довіднику зібрано словотвірні елементи, що висвічують 1015 термінологічних гнізд, які є компонентами термінів, що застосовуються у професійному дискурсі практично у всіх підсистемах медичної термінології, як-от: в інфектології *мнілобактеріоз* (*campylo-* вказує на вигнутість, деформацію < грец. *campylos* кривий, вигнутий) – гостре зоонозне інфекційне захворювання, яке спричиняють різні бактерії групи *Campylobacter fetus jejunii*; в офтальмології – *ністагмографія* (*nystagmo-* вказує на ритмічне тремтіння очей < грец. *nystagmos* дрімання < від грец. *nustazo* сонливо похитуватися – дослідження ністагму, яке ґрунтується на графічній реєстрації рухів ока; в хірургії – *лапаротомія* (грец. *lapara* живіт, черевна порожнина + *-tomia* < грец. *tome* розтин) – хірургічне втручання, яке здійснюють з метою відкриття повного або часткового доступу до органів черевної порожнини). Будь-який греко-латинський терміноелемент висвітлює певну інформацію спеціального поняття, закладеного у ньому як результат узагальнення і виділення предметів або явищ того чи того класу за суттєвими ознаками, які показують, у чому предмети (явища) схожі або різняться між собою.

Правомірною видається передача латинських термінів в українському варіанті написання, оскільки у практичній медицині діагнози та рекомендації для лікування пацієнта записують у клінічних протоколах медичної допомоги українською мовою. Однак, на нашу думку, варто було у наведених термінах позначити наголошений склад для уникнення помилок користувачів в усному професійному мовленні.

Компендіум доповнений інформацією про латинські вирази, широко застосовані у медичному професійному дискурсі, переліком використаних лексикографічних джерел.

Безсумнівно, довідкове видання має практичну значущість, оскільки термінологічний матеріал орієнтова-

ний на отримання, опрацювання фахової спеціальної інформації, що належить до ключових характеристик професійного дискурсу та буде корисним не тільки для працівників охорони здоров'я, науковців медичної галузі знань, майбутнім лікарям, а й тим, хто використовує медичну термінологію в різних сферах людського буття та комунікації.

Review of the reference book: Melnyk P.O., Synytsia VG, Melnyk O.P., Tomka I.E. Greek-Latin word-building elements in medical terminology (Compendium), Chernivtsi, "CITY", 2018, 199 p. The reference book presents Greek-Latin derivational elements, combined in 1015 terminological nests, which are used in medical terminology in the formation of derivative terms, their meaning, and etymology of terminological elements, and examples of Ukrainized Latin terms. The review identifies the level of informational and practical significance of the reference book.

Key words: term, medical terminology, word-formation elements, professional discourse.

Марія Телеки – кандидат філологічних наук, доцент, доцент кафедри іноземних мов Вищого державного навчального закладу України "Буковинський державний медичний університет". Після захисту кандидатської дисертації авторка продовжує дослідження соціальних категорій мову в українській мові та латинської загальномедичної термінології. У доробку – понад 52 наукові праці, у тому числі монографія та посібники.

Teleky Mariia M. – candidate philologicae science, associate professor of foreign languages Department of Higher State Educational Establishment of Ukraine «Bukovina State Medical University». The author of more than national and international scientific and educational 52 works, including books and manuals. She participated in international and Ukrainian scientific conferences, webinars. Research interests: social categories of modulus, research of language phenomenon of the Latin language, medical terminology.

Received: 21.02.2019

Advance Access Published: March, 2019

© M. Teleky, 2019